

חגיגה בשולחן שבת

מס' 66

אחת, שאלתי
למדתך נענית ונהנית

פרשת וישב

מקום מרכזי לפרשת השבוע בשולחן השבת, במהלך הסעודה. בהכנה קלה, ניתן "לשדרג" את הרעיון הקצר ולהפוך אותו ל**חוויה חינוכית מעצימה**, שבאמצעותה נעביר לילדים מסרים חינוכיים, תוך **העשרת השיח התורני** בשולחן שבת. לפניכם 3 "מערכים" לשולחן שבת.

סעודה ראשונה מדוע יוסף סיפר לאחיו את חלומותיו

שאלה שנעלה לשיח בשולחן שבת:

כתוב בתחילת הפרשה: "וַיְחַלֵּם יוֹסֵף חֲלוֹם וַיַּגֵּד לְאָחָיו וַיֹּסְפוּ: עוֹד שָׁנָא אֹתוֹ" (לז, ה) נשאלת השאלה: **מדוע יוסף סיפר לאחיו את חלומותיו, הרי ידע שזה מוסיף שנאה וקנאה?**

שלב 1

ניתן לבני המשפחה לנסות ולענות על השאלה.

השיח יעורר דיון בשולחן שבת. נקודות להכוונת הדיון:

- א. נסביר למסובים את המציאות שהיה בה וניסה בכל כוחו לשנות אותה.
- ב. נשאל את המסובים, מה עשה יוסף כדי לשנות את יחס אחיו כלפיו?

שלב 2

נשיב את תמצית התשובות שלפניכם:

- **רא"ש:** יוסף היה 'בר חכים' וראה בנבואה ברורה - באספקלריא המאירה, ואסור היה לו לשמור את הדברים אצלו, שכן אמרו חז"ל: **הכובש נבואתו חייב מיתה** בידי שמים. בשל כך אמר יוסף: מוטב לי שאפול בידי אדם - בידי אחי, ומספק אנצל בידי שמים, מאשר שאפול בידי שמים חלילה, על שאכבוש נבואתי, ולא אפרסמנה.
- **ספורנו:** על אף שהיה חכם גדול, עשה זאת בחסרון עצה ותבונה, כנער.
- **אור החיים:** א. יוסף **קיווה שיפסיקו לשנוא אותו** ואמר להם שמן השמים העלו אותו, והכל נעשה בהסכמה מלמעלה ומסיבה זו עשה לו יעקב אביהם כתונת פסים. ב. יוסף חשב וקיווה שאם יודיע להם על חלומותיו, הם ייכנעו ממחשבה שיתכן שיצטרכו אותו וישתחוו לו בעתיד, **ויפסיקו לשנוא אותו**.
- **הכתב והקבלה:** על אף שמצד ההגיון לא נכון היה לספר אודות חלום למי ששונא אותו, בכל זאת ניסה בכל מאודו לקרב את אחיו בדרכי שלום, שהראה להם שאוהב אותם. הוא סיפר אודות חלומותיו, **בניסיון להשפיע עליהם, להסיר את שנאתם מעליו**.
- **משך חכמה:** יוסף **ביקש לשנות את יחסם העוין כלפיו**. הוא הוכיח אותם על שנאתם ושאל: למה אתם שונאים אותי, הרי אתם עתידים להגיע למצרים ולהשתחוות לי. וכן עשה בתוכחתו, כשסיפר על החלום השני.

שלב 3

אפשרויות לסיכום והרחבה:

שאל את המשתתפים: מה אנו לומדים מהתשובות. **מומלץ לעשות סיכום תשובות בקצרה.** הזדמנות מצוינת לשוחח עם הילדים אודות יחסים שליליים בין אחים, כמו גם בין חברים. תופעת ה"חרמות" נפוצה, וסביב מכירת יוסף ניתן להמחיש, עד להיכן עלולה להגיע שנאה בחברה, והחובה והצורך להימנע ממנה.

שלב 4

סעודה שניה המדינים ומעורבותם במכירת יוסף

שאלה שנעלה לשיח בשולחן שבת:

כתוב בתחילת הפרשה: "וַיַּעֲבְרוּ אַנְשֵׁים מְדִינִים סוֹחְרִים וַיִּמְשְׁכוּ וַיַּעֲלוּ אֶת יוֹסֵף מִן הַבּוֹר וַיִּמְכְּרוּ אֶת יוֹסֵף לַיִּשְׁמַעְאֵלִים בְּעֶשְׂרִים כֶּסֶף וַיָּבִיאוּ אֶת יוֹסֵף מִצְרָיִמָּה" (לז, כח) נשאלת השאלה: מי היו המדינים, ומה היתה מעורבותם במכירת יוסף?

שלב 1

חידוד השאלה

השאלה מתחדדת נוכח הצעת האחים שבתחילה הציעו: 'לכו וּבְמִכְרֵנוּ לַיִּשְׁמַעְאֵלִים'. ואיך ניתן ליישב שבסוף הפרק כתוב במפורש: 'וְהַמְדַנִּים מְכָרוּ אוֹתוֹ אֶל מִצְרָיִם לְפֹטִיפָר סָרִיס פְּרַעֲוִה' (לקמן פסוק לו)? כמו כן, האם יש הבדל בין ה'מְדַנִּים' ('פס' כח), לבין 'וְהַמְדַנִּים' ('פס' לו)?

שלב 2

נשיב את תמצית התשובות שלפניכם:

- **אבן עזרא: המדינים הם הישמעאלים**, כפי שאמר על מלכי מדין: 'וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם גְּדַעוּ... כִּי יִשְׁמַעְאֵלִים הֵם' (שופטים ח, כד).
- **חזקוני: המדינים משכו והעלו את יוסף מהבור ומכרוהו לישמעאלים**, שמסרו אותו לפקדון ליד **המדינים**. יוסף נמכר לפוטיפר מיד שניהם.
- **אברבנאל: האחים הכירו מרחוק בשיירה**, שהם ישמעאלים, שבאים מגלעד. משהתקרבו אליהם, הבחינו שהם אמנם ישמעאלים, אך **מפלג של מדינים, ממחוז מדין**, ועל כן נקראו כאן **גם ישמעאלים וגם מדינים**.
- **ספורנו: הישמעאלים היו בעלי הגמלים, שהובילו את הסחורות**, אך הם לא היו בעלי הסחורות. הסחורה היתה שייכת לסוחרים מדינים. המילה סוחרים כתובה רק ביחס למדינים, שהיו בעלי הסחורות.
- **תולדות יצחק: המדינים היו סרסורים – מתווכים בין אחי יוסף לישמעאלים**, לבקשת אחי יוסף שאמרו להם: יש לנו נער בבור, הוציאוהו ומכרוהו לישמעאלים, ועליהם מוסבות המילים 'וַיִּמְכְּרוּ אֶת יוֹסֵף לַיִּשְׁמַעְאֵלִים'.
- **כלי יקר: האחים רצו למכור את יוסף רק לישמעאלים**, משום שסברו שישמעאל כאח של יצחק וקרוב משפחתם ירחם עליו. **הישמעאלים לא רצו לקנותו**, כל עוד לא היה להם סוחר שיקנה אותו מהם בסמוך לקניה מיד ליד. משעברו אנשים מדינים סוחרים, ראו הישמעאלים שיש סוחרים שיקנו מהם והתרצו לקנותו, ולכן כתוב 'וַיִּמְשְׁכוּ וַיַּעֲלוּ אֶת יוֹסֵף מִן הַבּוֹר וַיִּמְכְּרוּ אֶת יוֹסֵף לַיִּשְׁמַעְאֵלִים', **הישמעאלים מכרו אותו למדינים ללא רצון האחים או ללא ידיעתם, והמדינים חזרו ומכרוהו לפוטיפר**.
- **רש"ר הירש: האחים רצו למכור את יוסף לישמעאלים**, אך **הסוחרים המדינים הקדימו אותם**, משכו את יוסף מן הבור, **ומכרו אותו לישמעאלים, שמכרו אותו למצרים**.

שלב 3

אפשרויות לסיכום והרחבה:

לשאול את המשתתפים: מה אנו לומדים מהתשובות. **מומלץ לעשות סיכום התשובות בקצרה**. הזדמנות להמחיש למסובים, בדגש לילדים, את חשיבות הדקדוק בכל מילה [האם יש הבדל בין ה'מְדַנִּים' ('פס' כח), לבין 'וְהַמְדַנִּים' ('פס' לו)?]

שלב 4

העלון הודפס לזכות והצלחת התורם (החפץ בעילום שמו) ולהצלחת בני משפחתו בפרנסה, בחינוך ילדים ובכל העניינים

סעודה שלישית יחסי ואמון פוטיפר ביוסף

שאלה שנעלה לשיח בשולחן שבת:

כתוב בפרשה: "ויקח אֶדְנִי יוֹסֵף אֹתוֹ וַיְתִנְהוּ אֵל בֵּית הַסֹּהֵר מְקוֹם אֲשֶׁר אֲסִירֵי הַמֶּלֶךְ אֲסוּרִים וַיְהִי שָׁם בְּבֵית הַסֹּהֵר" (לט, כ) נשאלת השאלה: **האם פוטיפר האמין לדברי אשתו שאכן יוסף עשה את המעשה?**

שלב
1

ניתן לבני המשפחה לנסות ולענות על השאלה.

השיח יעורר דיון בשולחן שבת. בקודות להכוונת הדיון:

- א. עד כה פוטיפר רכש אמון רב ליוסף. נבחן, האם חל שינוי ביחסו ליוסף.
ב. נשאל את המסובים, האם היתה לו סיבה שלא להאמין לטענת יוסף.

שלב
2

נשיב את תמצית התשובות שלפניכם:

- **מדרש אגדה:** "אמר: יודע אני שצדיק גמור אתה, אף על פי כן אתנך בבית הסהר".
- **פסיקתא זוטרתא:** "והלא בן מות היה, אם אמת היה הדבר? אלא שהכיר הדברים שהיו שקר. אמר לו: אני יודע שאין הדבר ממך, אלא שלא לעזוב פסולת לבני, אני נותנך בבית הסוהר".
- **רד"ק:** פוטיפר לא התחרט על שהכניסו לבית הסוהר, ולא רצה להוציאו משם, משום שהאמין לדברי אשתו.
- **בכור שור:** הוא שם את יוסף בבית הסוהר, משום שלא היה דינו להיהרג, שהרי לא היו לה עדים, ולא היתה לה הוכחה מוחלטת, יוסף יכול היה להכחיש את טענותיה.
- **רש"ר הירש:** בעומק נפשו היה משוכנע פוטיפר בצדקת יוסף, אולם היה אנוס להגיב, רק מפאת מעמדו.
- **משך חכמה:** פוטיפר פחד מיוסף, שלא יספר את המעשה כפי שהיה, שהרי 'ניכרים דברי אמת'. ופוטיפר ידע את המעשה, ורצה לכסות חרפת אשתו.

שלב
3

אפשרויות לסיכום והרחבה:

לשאל את המשתתפים: מה אנו לומדים מהתשובות. מומלץ לעשות סיכום התשובות בקצרה.

הזדמנות מצוינת להסביר לילדים את גישת הרשעים, כדוגמת דברי חז"ל על פוטיפר, שאמר: "יודע אני שצדיק גמור אתה, אף על פי כן אתנך בבית הסהר". וכן להתמקד בהסבר רש"ר הירש, שבעומק נפשו היה משוכנע פוטיפר בצדקתו של יוסף, אולם היה אנוס להגיב, מפאת מעמדו. או כביאור משך חכמה שפחד מיוסף, שיחשוף את המעשה ברבים. כך דרכם של הרשעים, שעושים רע לאחרים, גם לצדיקים שאין עוול בכפם.

שלב
4

ויאמר לו לך נא ראה את שלום אחיך ואת שלום הצאן (לז, יד)

מכאן למד ר' חיים שמואלביץ שעל אדם לשאול בשלום מי שמעניק לו הנאה, ואפילו דומם. זו מידת "הכרת הטוב". ולכן אמר יעקב לבנו: "לך ראה את שלום אחיך", והוסיף: "ואת שלום הצאן"

לחצו
כאן

רוצים להיערך לשבת עם רעיונות ודברי תורה לפרשת וישב?

לחצו על הקישור <https://did.li/uipmC>

שאלות לשולחן שבת

פרשת וישב

ניתן למצוא את התשובות בספרי 'תורתך שאלתי'

1 וַיִּשְׂרָאֵל אֶהָב אֶת יוֹסֵף מִכָּל בְּנָיו כִּי בֶן זִקְנִים הוּא לוֹ (לז, ג)
מדוע התורה קוראת לו ישראל, ולא יעקב?

2 וַיֵּלְכוּ אָחָיו לְרַעוֹת אֶת צֹאן אֲבֵיהֶם בְּשָׂכָם (לז, יב)
מדוע אחי יוסף התרחקו מחברון והלכו לרעות בשכם?

3 כִּי אִם זָכַרְתָּנִי... וְהִזְכַּרְתָּנִי אֶל פְּרַעֲה (מ, יד)
מדוע יוסף חשב שעל שר המשקים למלא את בקשתו?

4 וַיִּשְׂאֵל אֶת סְרִיסֵי פְּרַעֲה... מִדְּוַע פְּנִיכֶם רְעִים הַיּוֹם (מ, ז)
מדוע יוסף שאל אותם 'מדוע פניכם רעים היום'?

רק 48 שעות דמי חנוכה

קונים את הסט 'תורתך שאלתי'
שמעשיר את שולחן השבת
לאלפי משפחות

ומקבלים במתנה
את חבילת "ליל הסדר"
המושלמת, 2 רבי המכר

הזמינו כעת
והספרים בדרך אליכם
058-3213811

ממוצא"ש וישב ועד
יום שני כ"ה כסלו

הספרים שישדרגו וירוממו
את שולחן השבת שלכם

או לחצו כאן
או באתר 'תורתך שאלתי'

שלא להלבין פני רעהו ברבים
הוא מוצאת והיא שלחה אל
חמיה לאמר לאיש אשר אלה
לו אנכי הרה ותאמר הפר נא
(לח, כה)

נוח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן
האש ואל ילבין פני חברו ברבים. מנלן?
מתמר, שנאמר: 'היא מוצאת...'
(ברכות מג ע"ב)

בחסידות סקווירא נהגו לא לשיר שיר מסוים
כשיום טוב חל בשבת.

באחד החגים עבר לפני התיבה חזן שלא היה
בקי במנהגי ה'חצר' והחל לשיר את מנגינת
אותו שיר.

החסידים היו בטוחים שהרבי ייגש אליו ויעיר
לו, ויפסיק את שירתו. אבל האדמו"ר
מסקווירא לא עשה זאת.

אחד החסידים אמר לרבי שצריך להעיר לחזן.
האדמו"ר חייר, ואמר: 'נכון שיש בסקווירא
מנהג לא לשיר את השיר הזה ביו"ט שחל
בשבת, אבל בסקווירא יש גם מנהג שלא
לבייש בני אדם.'